

Przyroda klasa 4 - wymagania na poszczególne oceny

Tytuł rozdziału w podręczniku	Numer i temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Dział 1. Poznajemy warsztat przyrodnika						
Uczeń:						
1. Przyroda i jej składniki	1. Poznajemy składniki przyrody	- wymienia niektóre elementy przyrody nieożywionej i ożywionej	- wyjaśnia znaczenie pojęcia przyroda - wymienia składniki przyrody - podaje przykłady wytworów działalności człowieka	- wymienia cechy ożywionych elementów przyrody - wskazuje w najbliższym otoczeniu wytwory działalności człowieka	- klasyfikuje wskazane elementy na: ożywione składniki przyrody, nieożywione składniki przyrody oraz wytwory działalności człowieka	- wyjaśnia, w jaki sposób zmiana jednego elementu przyrody może wpłynąć na jej pozostałe elementy
2. Jak poznawać przyrodę?	2. Jakimi sposobami poznajemy przyrodę?	- wymienia zmysły umożliwiające poznawanie otaczającego świata - wyjaśnia, czym jest obserwacja	- omawia na przykładach rolę poszczególnych zmysłów w prowadzeniu obserwacji przyrodniczych	- wymienia źródła informacji o przyrodzie	- podaje różnice między eksperymentem, doświadczeniem a obserwacją - korzysta z różnych źródeł informacji	-przeprowadza dowolne doświadczenie, posługując się instrukcją, zapisuje obserwacje i wyniki
3. Przyrządy i pomoce przyrodnika	3. Przyrządy i pomoce ułatwiające prowadzenie obserwacji	- podaje nazwy przyrządów służących do prowadzenia obserwacji w terenie - przeprowadza obserwację za pomocą lupy lub lornetki - stosuje zasady bezpieczeństwa podczas obserwacji	- przyporządkowuje przyrząd służący do prowadzenia obserwacji do obserwowanego obiektu	- dokonuje pomiaru z wykorzystaniem taśmy mierniczej	- sprawnie posługuje się przyrządami służącymi do obserwacji przyrody	- przygotowuje notatkę na temat innych przyrządów służących do prowadzenia obserwacji, np. odległych obiektów lub głębin
4. Określamy kierunki geograficzne	4. W jaki sposób określamy kierunki geograficzne?	- podaje nazwy głównych kierunków geograficznych	- podaje nazwy głównych kierunków geograficznych - przyporządkowuje skróty do nazw głównych kierunków geograficznych - z pomocą nauczyciela wyznacza kierunki geograficzne za pomocą kompasu	- opisuje przebieg linii widnokregu - samodzielnie wyznacza kierunki geograficzne za pomocą kompasu - wyjaśnia, w jaki sposób wyznacza się kierunki pośrednie	- podaje przykłady wykorzystania w życiu umiejętności wyznaczania kierunków geograficznych - potrafi wyznaczać kierunki geograficzne za pomocą kompasu i gnomonu - potrafi wyznaczyć (posługując się skrótami) kierunki pośrednie	- wymienia sposoby wyznaczania kierunku północnego na podstawie położenia Gwiazdy Polarnej oraz innych obiektów w otoczeniu
	5. Określamy kierunki geograficzne za pomocą kompasu i gnomonu – lekcja w terenie					
Podsumowanie działu 1	6., 7. Podsumowanie i sprawdzian z działu: „Poznajemy warsztat przyrodnika”					

Tytuł rozdziału w podręczniku	Numer i temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Dział 2. Poznajemy pogodę i inne zjawiska przyrodnicze						
Uczeń:						
1. Substancje wokół nas	8. Otaczają nas substancje	- wskazuje w najbliższym otoczeniu przykłady ciał plastycznych, kruchych i sprężystych	- wymienia stany skupienia, w których występują substancje - podaje przykłady wykorzystania właściwości ciał stałych w życiu codziennym	- wyszukuje przykłady przedmiotów wykonanych z substancji sprężystych, kruchych i plastycznych	- klasyfikuje ciała stałe ze względu na właściwości i uzasadnia ich wykorzystanie w przedmiotach codziennego użytku	- porównuje właściwości ciał stałych, cieczy i gazów
2. Woda występuje w trzech stanach skupienia	9. Poznajemy stany skupienia wody	- wymienia stany skupienia wody w przyrodzie	- na podstawie obserwacji wyjaśnia na czym polega topnienie i krzepnięcie, parowanie i skraplanie	- wymienia czynniki wpływające na szybkość parowania - przyporządkowuje stan skupienia wody do wskazań termometru	- podaje znane z życia codziennego przykłady zmian stanów skupienia wody	- przedstawia zmiany stanów skupienia wody na schemacie
3. Składniki pogody	10. Poznajemy składniki pogody	- wymienia przynajmniej trzy składniki pogody	- podaje nazwy opadów i opadów atmosferycznych i podaje ich stan skupienia	- rozróżnia rodzaje osadów atmosferycznych na ilustracjach	- wymienia składniki pogody i podaje nazwy przyrządów służących do obserwacji - opisuje warunki, w których powstaje tęcza	- nazywa niebezpieczne zjawiska pogodowe (burze, deszcze nawalne, huragany, zawieje śnieżne i opisuje ich następstwa)
4. Obserwujemy pogodę	11. Obserwujemy pogodę	- dobiera odpowiednie przyrządy służące do pomiaru niektórych składników pogody - odczytuje temperaturę powietrza z termometru cieczowego	- zapisuje temperaturę dodatnią i ujemną - omawia sposób pomiaru ilości opadów - podaje jednostki, w których wyraża się składniki pogody	- wymienia przyrządy służące do obserwacji meteorologicznych - dokonuje pomiaru składników pogody	- odczytuje prognozę pogody przedstawioną za pomocą znaków graficznych - określa kierunek wiatru - podaje przykłady zastosowania termometru	- na podstawie opisu przedstawia – w formie mapy – prognozę pogody dla Polski
	12. Obserwacja i pomiar składników pogody – lekcja w terenie					
5. „Wędrówka” Słońca po niebie	13. „Wędrówka” Słońca po niebie	- wyjaśnia pojęcia: wschód Słońca, zachód Słońca			- omawia zmiany długości cienia w ciągu dnia - porównuje wysokość Słońca nad widnokretem oraz długość cienia podczas górowania w poszczególnych porach roku	- podaje przykłady praktycznego wykorzystania wiadomości dotyczących zmian temperatury i długości cienia w ciągu dnia, np. wybór ubrania, pielęgnacja roślin

Tytuł rozdziału w podręczniku	Numer i temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	14. Jak zmieniają się pogoda i przyroda w ciągu roku? – lekcja w terenie	- podaje daty rozpoczęcia kalendarzowych pór roku - podaje przykłady zmian zachodzących w przyrodzie żywej w poszczególnych porach roku - opisuje pogodę w różnych porach roku	- omawia pozorną wędrówkę Słońca nad widnokretem - wskazuje miejsca wschodu i zachodu Słońca w ciągu dnia	- określa zależność między wysokością Słońca a temperaturą powietrza - określa zależność między wysokością Słońca a długością cienia - wyjaśnia pojęcie górowanie Słońca	- wskazuje miejsca wschodu i zachodu Słońca w ciągu roku	
Podsumowanie działu 2	15., 16. Podsumowanie i sprawdzian z działu: „Poznajemy pogodę i inne zjawiska przyrodnicze”					
Dział 3. Poznajemy świat organizmów						
Uczeń:						
1. Organizmy mają wspólne cechy	17. Poznajemy budowę i czynności życiowe organizmów	- wyjaśnia, po czym rozpoznaje się organizm	- wymienia czynności życiowe organizmów	- omawia hierarchiczną budowę organizmów wielokomórkowych	- podaje przykłady różnych sposobów wykonywania tych samych czynności przez organizmy, np. ruch, wzrost	- przygotowuje plakat ilustrujący królestwa organizmów
2. Organizmy różnią się sposobem odżywiania	18. W jaki sposób organizmy zdobywają pokarm?	- określa, czy podany organizm jest samożywny czy cudzożywny	- dzieli organizmy cudzożywe ze względu na rodzaj pokarmu	- opisuje przystosowania organizmów do zdobywania pokarmu np. roślinożerców i drapieżników	- omawia sposób wytwarzania pokarmu przez rośliny - wyjaśnia, na czym polega pasożytnictwo	- wyjaśnia, co to jest sieć pokarmowa - uzasadnia, że zniszczenie jednego z ogniw łańcucha pokarmowego może doprowadzić do wyginięcia innych ogniw
	19. Poznajemy zależności pokarmowe między organizmami	- układa łańcuch pokarmowy z podanych organizmów	- wyjaśnia, czym są zależności pokarmowe nazwy ogniw łańcucha pokarmowego	- omawia rolę destruentów w łańcuchu pokarmowym		

Tytuł rozdziału w podręczniku	Numer i temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
3. Rośliny i zwierzęta wokół nas	20. Obserwujemy rośliny i zwierzęta	- wymienia korzyści wynikające z uprawy roślin w domu i ogrodzie - podaje przykłady zwierząt hodowanych przez człowieka w domu - rozpoznaje zwierzęta żyjące w ogrodzie	- podaje trzy przykłady roślin stosowanych jako przyprawy do potraw - wyjaśnia, dlaczego decyzja o hodowli zwierzęcia powinna być dokładnie przemyślana - podaje przykłady dzikich zwierząt żyjących w mieście	- rozpoznaje wybrane rośliny doniczkowe • wyjaśnia, jakie znaczenie ma znajomość wymagań życiowych uprawianych roślin - wyjaśnia, dlaczego nie wszystkie zwierzęta możemy hodować w domu - wskazuje źródła informacji na temat hodowanych zwierząt - wyjaśnia, dlaczego coraz więcej dzikich zwierząt przybywa do miast	- opisuje szkodliwość zwierząt zamieszkujących nasze domy - formułuje apel do osób mających zamiar hodować zwierzę lub podarować je w prezencie	- prezentuje jedną egzotyczną roślinę (ozdobną lub przyprawową), omawiając jej wymagania życiowe - przygotowuje ciekawostki i dodatkowe informacje na temat zwierząt, np. omówienie najszybszych zwierząt
Podsumowanie działu 3	21., 22. Podsumowanie i sprawdzian z działu: „Poznajemy świat organizmów”					
Dział 4. Odkrywamy tajemnice ciała człowieka						
				Uczeń:		
1. Trawienie i wchłanianie pokarmu	23. Poznajemy składniki pokarmu	- wymienia składniki pokarmowe	- podaje przykłady produktów bogatych w białka, cukry, tłuszcze, witaminy	- omawia rolę składników pokarmowych w organizmie	- omawia znaczenie wody dla organizmu	- wymienia wybrane objawy niedoboru witamin
	24. Jak przebiega trawienie i wchłanianie pokarmu?	- wskazuje na modelu położenie poszczególnych narządów przewodu pokarmowego - uzasadnia konieczność mycia rąk przed każdym posiłkiem	- omawia rolę układu pokarmowego - podaje zasady higieny układu pokarmowego	- opisuje drogę pokarmu w organizmie	- wskazuje narządy, w których zachodzi mechaniczne i chemiczne przekształcanie pokarmu	- omawia rolę narządów wspomagających trawienie
2. Układ krwionośny transportuje krew	25. Jaką rolę odgrywa układ krwionośny?	- wskazuje na schemacie serce i naczynia krwionośne	- omawia rolę serca i naczyń krwionośnych	- omawia rolę układu krwionośnego w transporcie substancji w organizmie	- wyjaśnia, jak należy dbać o układ krwionośny	- proponuje zestaw prostych ćwiczeń poprawiających funkcjonowanie układu krwionośnego

Tytuł rozdziału w podręczniku	Numer i temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
3. Układ oddechowy zapewnia wymianę gazową	26. Jak oddychamy?	- pokazuje na modelu lub planszy dydaktycznej położenie narządów budujących układ oddechowy	- wymienia narządy budujące drogi oddechowe - opisuje zmiany w wyglądzie części piersiowej tułowia podczas wdechu i wydechu	- określa rolę układu oddechowego	- wyjaśnia, na czym polega współpraca układów pokarmowego, krwionośnego i oddechowego	- przedstawia zasady higieny układu oddechowego
4. Szkielet i mięśnie umożliwiają ruch	27. Jakie układy narządów umożliwiają organizmowi ruch?	- wskazuje na sobie, modelu lub planszy elementy szkieletu - omawia dwie zasady higieny układu ruchu	- podaje nazwy i wskazuje główne elementy szkieletu - wymienia niektóre funkcje szkieletu - wymienia zasady higieny układu ruchu	- podaje nazwy głównych stawów u człowieka - wyjaśnia, w jaki sposób mięśnie są połączone ze szkieletem	- na modelu lub planszy wskazuje kości o różnych kształtach - omawia pracę mięśni szkieletowych	- wyjaśnia, dlaczego w okresie szkolnym należy szczególnie dbać o prawidłową postawę ciała
5. Układ nerwowy kontroluje pracę organizmu	28. Jak organizm odbiera informacje z otoczenia? Narząd wzroku	- wskazuje na planszy położenie układu nerwowego - wskazuje na planszy, modelu, na sobie położenie narządów zmysłów	- omawia rolę poszczególnych narządów zmysłów - omawia rolę skóry jako narządu zmysłu - wymienia zasady higieny oczu i uszu	- omawia zasady higieny układu nerwowego - wskazuje na modelu małżowinę uszną, przewód słuchowy i błonę bębenkową	- wymienia zadania mózgu, rdzenia kręgowego i nerwów - uzasadnia, że układ nerwowy koordynuje pracę wszystkich narządów zmysłów - na podstawie doświadczenia formułuje wniosek dotyczący zależności między zmysłem smaku a zmysłem powonienia	- wskazuje na modelu, rysunku elementy budowy oka: soczewkę, siatkówkę i źrenicę
	29. Jak organizm odbiera informacje z otoczenia? Narządy: węchu, smaku, słuchu i dotyku	- wymienia zadania narządów smaku i powonienia - wymienia, podając przykłady, rodzaje smaków - wymienia dwa zachowania wpływające niekorzystnie na układ nerwowy				
6. Układ rozrodczy umożliwia wydawanie na świat potomstwa	30. Jak jest zbudowany układ rozrodczy?	- wskazuje na planszy położenie narządów układu rozrodczego	- wymienia narządy tworzące żeński i męski układ rozrodczy	- omawia rolę poszczególnych narządów układu rozrodczego	- rozpoznaje komórki rozrodcze: męską i żeńską - wyjaśnia pojęcie zapłodnienia	- wyjaśnia pojęcie zapłodnienia
7. Dojrzwianie to czas wielkich zmian	31. Dojrzwianie to czas wielkich zmian	- podaje przykłady zmian w organizmie świadczących o rozpoczęciu okresu dojrzwiania	- wymienia zmiany fizyczne zachodzące w okresie dojrzwiania u dziewcząt i chłopców	- omawia zasady higieny, których należy przestrzegać w okresie dojrzwiania	- wyjaśnia na czym polega dojrzwianie i opisuje zmiany zachodzące u dziewcząt i chłopców w tym okresie	- prezentuje informacje na temat zmian zachodzących w psychice w okresie dojrzwiania
Podsumowanie działu 4	32., 33. Podsumowanie i sprawdzian z działu: „Odkrywamy tajemnice ciała człowieka”					

Tytuł rozdziału w podręczniku	Numer i temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Dział 5. Odkrywamy tajemnice zdrowia						
Uczeń:						
1. Zdrowy styl życia	34. Jak dbać o higienę?	- wymienia co najmniej trzy zasady zdrowego stylu życia - korzystając z piramidy zdrowego żywienia, wskazuje produkty, które należy spożywać w dużych i w małych ilościach	- podaje przykłady wypoczynku czynnego i wypoczynku biernego	- wymienia zasady zdrowego stylu życia - wyjaśnia rolę aktywności fizycznej w zachowaniu zdrowia i określa zasady bezpieczeństwa z nią związane	- opisuje zasady zdrowego stylu życia, w tym zdrowego odżywiania się	- omawia skutki niewłaściwego odżywiania się
2. Choroby zakaźne i pasożytnicze	35. Poznajemy choroby zakaźne	- wymienia drogi wnikania do organizmu człowieka drobnoustrojów chorobotwórczych i zwierząt pasożytniczych	- wymienia przyczyny chorób zakaźnych - wymienia nazwy chorób przenoszonych drogą oddechową	- wymienia sposoby zapobiegania chorobom przenoszonym drogą oddechową	- klasyfikuje pasożyty na wewnętrzne i zewnętrzne, podaje ich przykłady - wymienia drobnoustroje mogące wnikać do organizmu przez uszkodzoną skórę - opisuje sposoby zapobiegania chorobom	- wyjaśnia, czym są szczepionki
3. Jak postępować w niebezpiecznych sytuacjach?	36. Jak uniknąć niebezpiecznych sytuacji w naszym otoczeniu?	- wymienia zjawiska pogodowe, które mogą stanowić zagrożenie - określa sposób postępowania po użądleniu	- określa zasady postępowania w czasie burzy, huraganu, zamieci śnieżnej - rozpoznaje owady, które mogą być groźne	- wymienia charakterystyczne cechy żmii zygzakowatej - omawia sposób postępowania po ukąszeniu przez żmiję	- rozpoznaje dziko rosnące rośliny trujące - podaje zasady zachowania po spożyciu lub kontakcie z roślinami trującymi	- przygotowuje informacje o roślinach trujących
	37. Niebezpieczeństwa i pierwsza pomoc w domu	- omawia zasady postępowania podczas pielęgnacji roślin hodowanych w domu - podaje przykłady środków czystości, które stwarzają zagrożenia dla zdrowia	- podaje przykłady trujących roślin hodowanych w domu - przyporządkowuje nazwę zagrożenia do symboli umieszczanych na opakowaniach - omawia sposób postępowania w wypadku otarć i skaleczeń	- omawia zasady pierwszej pomocy po kontakcie ze środkami czystości	- omawia zasady postępowania w przypadku oparzeń	
4. Czym jest uzależnienie	38. Uzależnienia i ich skutki	- podaje przynajmniej dwa przykłady negatywnego wpływu dymu tytoniowego i alkoholu na organizm człowieka - opisuje zachowanie	- podaje przykłady substancji, które mogą uzależniać - podaje przykłady skutków działania alkoholu na organizm	- wyjaśnia, na czym polega palenie bierne - wymienia skutki przyjmowania narkotyków	- wyjaśnia, czym jest uzależnienie - uzasadnia, dlaczego napoje energetyzujące nie są obojętne dla zdrowia	- uzasadnia konieczność zachowań asertywnych

Tytuł rozdziału w podręczniku	Numer i temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
		świadczące o mogącym rozwinąć się uzależnieniu od komputera lub telefonu	- podaje przykłady sytuacji, w których należy zachować się asertywnie			
Podsumowanie działu 5	39.,40. Podsumowanie i sprawdzian z działu: „Odkrywamy tajemnice zdrowia”					
Dział 6. Orientujemy się w terenie						
			Uczeń:			
1. Co pokazujemy na planach?	41. Co to jest plan?	- oblicza wymiary biurka w skali 1 : 10 - rysuje plan biurka w skali 1 : 10	- wyjaśnia, jak powstaje plan - rysuje plan dowolnego przedmiotu w skali 1 : 10	- wyjaśnia pojęcie skala liczbowa - oblicza i rysuje wymiary przedmiotu w różnych skalach, np. 1 : 5, 1 : 2	- wykonuje i opisuje szkic okolicy szkoły	- wyjaśnia pojęcia: skala mianowana, podziałka liniowa
2. Jak czytamy plany i mapy?	42. Czytamy plan miasta i mapę turystyczną	- odczytuje informacje zapisane w legendzie planu	- wyjaśnia pojęcia: mapa i legenda - rozpoznaje obiekty przedstawione na planie lub mapie za pomocą znaków kartograficznych	- określa przeznaczenie planu miasta i mapy turystycznej	- podaje różnice między planem a mapą	- potrafi korzystać z planu i mapy
3. Jak się orientować w terenie?	43. Jak się orientować w terenie?	- wskazuje kierunki geograficzne na mapie - odszukuje na planie okolicy wskazany obiekt, np. kościół, szkołę	- określa położenie innych obiektów na mapie w stosunku do podanego obiektu	- wyjaśnia, na czym polega orientowanie planu lub mapy	- orientuje mapę za pomocą obiektów w terenie	- przygotowuje trasę wycieczki z wykorzystaniem planu lub mapy
	44. Ćwiczymy orientowanie się w terenie – lekcja w terenie					
Podsumowanie działu 6	45.,46. Podsumowanie i sprawdzian z działu: „Orientujemy się w terenie”					
Dział 7. Poznajemy krajobraz najbliższej okolicy						
			Uczeń:			
1. Rodzaje krajobrazów	47. Co to jest krajobraz?	- rozpoznaje na zdjęciach rodzaje krajobrazów	- wymienia rodzaje krajobrazów: naturalny, kulturowy - wskazuje w krajobrazie najbliższej okolicy składniki, które są wytworami człowieka	- określa funkcje składników środowiska antropogenicznego	- opisuje krajobraz najbliższej okolicy - określa zależności między środowiskiem przyrodniczym a antropogenicznym	- wskazuje pozytywne i negatywne skutki przekształcenia krajobrazu najbliższej okolicy
2. Ukształtowanie terenu	48. Poznajemy formy terenu	- rozpoznaje na ilustracji wzniesienia i zagłębienia	- rozpoznaje formy ukształtowania powierzchni w najbliższej okolicy	- tworzy model pagórka i wskazuje jego elementy	- tworzy model doliny rzecznej i opisuje jej elementy	- klasyfikuje wzniesienia na podstawie ich wysokości

Tytuł rozdziału w podręczniku	Numer i temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
3. Czy wszystkie skały są twarde?	49. Czy wszystkie skały są twarde?	- podaje nazwy grup skał	- przyporządkowuje jedną/ dwie pokazane skały do poszczególnych grup	- podaje przykłady skał litych, zwięzłych i luźnych	- rozpoznaje rodzaje skał występujących w najbliższej okolicy	- przygotowuje kolekcję skał
4. Wody słodkie i wody słone	50. Wody słodkie i wody słone	- podaje przykłady wód słonych	- podaje przykłady wód słodkich – w tym wód powierzchniowych - na podstawie ilustracji rozróżnia rodzaje wód stojących i płynących	- wskazuje naturalne i sztuczne zbiorniki wodne - wymienia różnice między jeziorem a stawem	- charakteryzuje wody słodkie występujące na Ziemi - charakteryzuje wody płynące	- prezentuje informacje typu „naj” – najdłuższa rzeka, największe jezioro, największa głębina oceaniczna
5. Krajobraz wczoraj i dziś	51. Krajobraz wczoraj i dziś	- rozpoznaje na zdjęciach krajobraz kulturowy	- podaje przykłady zmian w krajobrazie najbliższej okolicy	- wyjaśnia pochodzenie nazwy swojej miejscowości	- ocenia zmiany zagospodarowania wpływające na wygląd najbliższej okolicy - przedstawia informacje dotyczące przeszłości swojej miejscowości (stare fotografie, wywiad)	- „Moja mała ojczyzna” – na plakacie lub w prezentacji przedstawia piękno przyrody i dziedzictwa kulturowego swojej miejscowości
6. Obszary i obiekty chronione	52. Obszary i obiekty chronione	- wymienia niektóre formy ochrony przyrody w Polsce - uzasadnia potrzebę ochrony przyrody	- wyjaśnia, czym są parki narodowe - omawia sposób zachowania się na obszarach chronionych	- wyjaśnia, czym są rezerваты przyrody - podaje przykład obszaru chronionego lub pomnika przyrody znajdującego się w najbliższej okolicy	- na podstawie mapy w podręczniku lub atlasie podaje przykłady pomników przyrody żywej i nieożywionej na terenie Polski i swojego województwa	- podaje przykład obszaru chronionego lub pomnika przyrody znajdującego się w najbliższej okolicy
Podsumowanie działu 7	53.,54. Podsumowanie i sprawdzian z działu: „Poznajemy krajobraz najbliższej okolicy”					
Dział 8. Odkrywamy tajemnice życia w wodzie i na lądzie						
			Uczeń:			
1. Warunki życia w wodzie	55. Poznajemy warunki życia w wodzie	- wymienia czynniki wpływające na warunki życia w wodzie	- porównuje nasłonecznienie i opór w środowisku wodnym i lądowym	- wskazuje przystosowania zwierząt do życia w wodzie	- wskazuje przystosowania roślin do życia w wodzie	- wyjaśnia jak zawartość tlenu w wodzie wpływa na życie organizmów

Tytuł rozdziału w podręczniku	Numer i temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
2. Z biegiem rzeki	56. Poznajemy rzekę	- wskazuje na ilustracji elementy rzeki: źródło, bieg górny, bieg środkowy, bieg dolny, ujście	- omawia warunki panujące w górnym biegu rzeki	- wymienia cechy, którymi różnią się poszczególne odcinki rzeki	- rozpoznaje na ilustracjach organizmy charakterystyczne dla każdego z biegów rzeki	- porównuje świat roślin oraz zwierząt w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki
3. Życie w jeziorze	57. Poznajemy warunki życia w jeziorze	- przyporządkowuje na schematycznym rysunku odpowiednie nazwy do stref życia w jeziorze - odczytuje z ilustracji nazwy organizmów żyjących w poszczególnych strefach jeziora	- wymienia grupy roślin żyjących w strefie przybrzeżnej	- charakteryzuje przystosowania roślin do życia w strefie przybrzeżnej - charakteryzuje przystosowania ptaków i ssaków strefy przybrzeżnej do życia w wodzie	- charakteryzuje poszczególne strefy jeziora i podaje przykłady organizmów	- układa z poznanych organizmów łańcuch pokarmowy występujący w jeziorze
4. Warunki życia na łądzie	58. Warunki życia na łądzie	- wymienia czynniki warunkujące życie na łądzie - rozpoznaje i nazywa rośliny i zwierzęta występujące w okolicy szkoły	- omawia przystosowania roślin do niskiej lub wysokiej temperatury - omawia przystosowania zwierząt do zmian temperatury	- charakteryzuje przystosowania roślin i zwierząt zabezpieczające je przed utratą wody - wymienia przykłady przystosowań chroniących zwierzęta przed działaniem wiatru	- opisuje sposoby wymiany gazowej u zwierząt łądowych - wymienia przystosowania roślin do wykorzystania światła	- przygotowuje prezentację na temat organizmów występujących w najbliższej okolicy
5. Las ma budowę warstwową	59. Poznajemy budowę lasu i panujące w nim warunki	- wskazuje warstwy lasu na ilustracji - podaje zasady zachowania się w lesie	- podaje nazwy warstw lasu - rozpoznaje pospolite organizmy żyjące w poszczególnych warstwach lasu	- charakteryzuje warunki abiotyczne panujące w poszczególnych warstwach lasu - rozpoznaje pospolite grzyby jadalne	- charakteryzuje poszczególne warstwy lasu, uwzględniając rośliny i zwierzęta żyjące w tych warstwach	- opisuje znaczenie grzybów w przyrodzie i dla człowieka
	60. Jakie organizmy spotykamy w lesie?					
6. Jakie drzewa rosną w lesie?	61. Poznajemy różne drzewa	- podaje po dwa przykłady drzew iglastych i liściastych	- wymienia cechy budowy roślin iglastych ułatwiające ich rozpoznawanie, np. kształt i liczba igieł, kształt i wielkość szyszek - wymienia cechy ułatwiające rozpoznawanie drzew liściastych	- rozpoznaje rosnące w Polsce rośliny iglaste i niektóre gatunki drzew liściastych	- podaje przykłady drzew rosnących w lasach liściastych, iglastych i mieszanych	- przygotowuje zielnik drzew iglastych i liściastych występujących w najbliższej okolicy

Tytuł rozdziału w podręczniku	Numer i temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
7. Na łące	62. Na łące	- podaje przykłady roślin i zwierząt spotykanych na łące	- wymienia cechy łąki - wyjaśnia, dlaczego nie wolno wypalać traw	- rozpoznaje przynajmniej pięć gatunków roślin występujących na łące - wyjaśnia, w jaki sposób ludzie wykorzystują łąki	- przyporządkowuje nazwy gatunków roślin do charakterystycznych barw łąki - podaje przykłady łańcuchów pokarmowych	- przygotowuje informacje o leczniczych roślinach łąkowych
8. Na polu uprawnym	63. Na polu uprawnym	- wymienia nazwy zbóż - rozpoznaje na ilustracjach owies, pszenicę i żyto	- omawia sposoby wykorzystywania roślin zbożowych - wyjaśnia, które rośliny nazywamy chwastami	- wyjaśnia pojęcia: zboża ozime, zboża jare - podaje przykłady wykorzystywania uprawianych warzyw	- przedstawia zależności występujące na polu w formie co najmniej dwóch łańcuchów pokarmowych	- wyjaśnia, w jaki sposób człowiek może wykorzystać dziko żyjące zwierzęta do ochrony roślin uprawnych przez szkodnikami
Podsumowanie działu 8	64.,65. Podsumowanie i sprawdzian z działu: „Odkrywamy tajemnice życia w wodzie i na lądzie”					